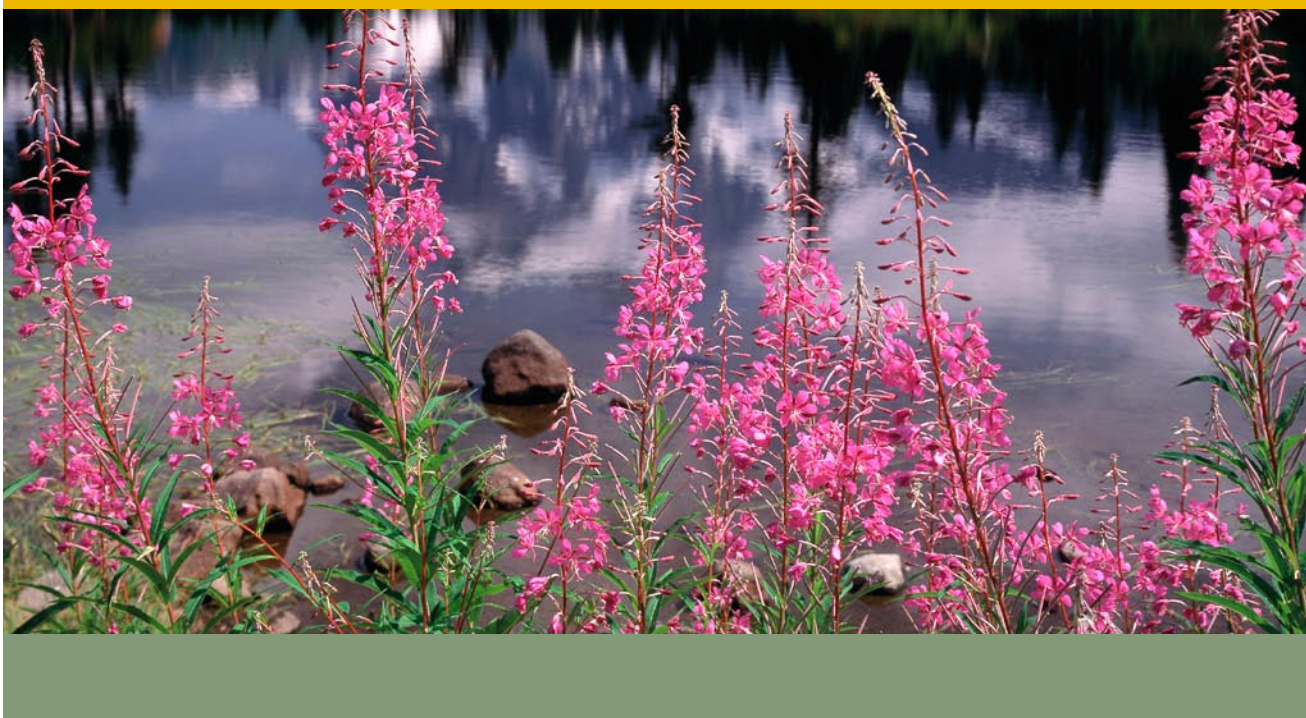

norrstyrelsen

RAPPORT 2009: 23

Vision och mål för miljö och energi i Region Norrland

Ett förslag från Norrstyrelsens arbetsgrupp för miljö och energi

Förord

Norrstyrelsen har bildats för att förbereda sammanslagningen av landstingen i Norrbottens, Västerbottens och Västernorrlands län till en regionkommun med arbetsnamnet Region Norrland. Det är en ideell förening som bildats av de tre landstingen samt kommunförbunden i Norrbottens och Västernorrlands län och Region Västerbotten. Vid sidan av styrelsen och dess arbetsutskott är 140 förtroendevalda och ett stort antal tjänstemän från landsting, kommuner, kommunförbund/regionförbund, statliga myndigheter, näringsliv och andra organisationer engagerade i de många arbetsgrupper som förbereder regionbildningen. Med Region Norrland vill vi skapa förutsättningar för ett starkare och mer livskraftigt Norrland – en regionkommun som kan tillhandahålla hälso- och sjukvård och skapa utvecklingsförutsättningar på ett effektivare och uthålligare sätt än de tre landstingen var för sig kan göra.

Under våren 2009 publicerades de kartläggningar av olika verksamhetsområden som Norrstyrelsens arbetsgrupper gjort i vår rapportserie (Rapport 2009:2–2009:17). Under sommaren och hösten har arbetsgrupperna gått vidare och formulerat förslag till vision, verksamhetsidé, mål och uppgifter för Region Norrland inom sina respektive områden. I denna rapport presenterar arbetsgruppen för miljö och energi sina förslag. Ordförande för gruppen är Dan Olsson (c), Örnsköldsvik, med Lars Sandström, Regionala enheten på Norrbottens läns landsting, som huvudsekreterare.

Jan-Åke Björklund

Projektledare för Norrstyrelsen

Norrstyrelsen

Hemsida: www.norrstyrelsen.se

Vid frågor om rapporten, kontakta:

Lars Sandström (070-368 81 42)

lars.g.sandstrom@nll.se

”Vi har miljön för energi och energi för miljön”

Vision

Region Norrland erbjuder en bra livsmiljö för invånare, företag och besökare. Verksamheten kännetecknas av en hållbar utveckling, både ekonomiskt, socialt och miljömässigt. Vi har goda förutsättningar utifrån dagens behov utan att för den skull äventyra kommande generationers möjligheter att förverkliga sina ambitioner.

Region Norrland ska verka med utgångspunkt från tillväxt, samhällsnytta och klimateffektivitet.

Region Norrland är ledande i Europa i fråga om långsiktigt hållbar energi.

Region Norrland nyttjar enbart förnybara energikällor.

Verksamhetside

Region Norrland ska aktivt agera för en utveckling av klimat-, miljö- och energifrågorna i enlighet med framtagen vision och målsättningar. Samverkan och samordning med olika aktörer inom och utanför regionen är centralt i arbetet.

En god samverkan över de nya administrativa gränserna måste säkerställas för en positiv regional utveckling.

Former för detta måste utvecklas för att skapa en god dialog med kommuner, näringsliv, intresseorganisationer och medborgare för att säkerställa inflytande i visioner, strategier, planer och program så att en samsyn skapas i regionen.

Inriktningsmål

Det övergripande målet för klimat-, miljö- och energipolitiken är att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar tillväxt och konkurrenskraft som är till nytta för medborgarna och näringslivet i hela landet.

I arbetet med att skapa ett energieffektivt och klimatsmart Region Norrland och öka andelen förnybar energi, ska vi verka inom ramen för de prioriterade inriktningarna genom att:

Inom hållbar ekonomisk tillväxt

- Skapa förutsättningar för att företag inom energi- och miljöteknik utvecklas och kan etableras och verka i Region Norrland.
- Öka samarbetet mellan forskning/utveckling, näringsliv och samhälle genom skapande av mötesplatser där kreativiteten hos forskare, entreprenörer, innovatörer, företag och organisationer kan tillvaratas.
- Kombinera konkurrenskraft med miljömässigt ansvar genom effektivare användning av energi, råvaror och transportsystem.
- Tillvarata de möjligheter till jobb och tillväxt som följer av en ökad efterfrågan på miljöanpassade produkter, tjänster och lösningar.

Inom hållbar regional utvecklingsplanering

- Öka informationsinsatser och kompetensutveckling för att höja medvetandet i hushållen, näringslivet och samhället i övrigt.
- Arbeta för att energieffektivt resursutnyttjande får ett större utrymme i all regional utvecklingsplanering.
- Regionen ska vara en resurs i det lokala klimat- och energiarbetet som genomförs.
- Fortsätta att utveckla former för tillvaratagande av återvunnen energi från industriella processer.

Inom hållbara transporter

- Påverka folk och företag att ändra resvanor, stimulera ökad användning av mer klimat- och miljöanpassade drivmedel, öka andelen miljöbilar, utbildning i eco-driving med mera.
- Stödja insatser som bidrar till utveckling av förnybara drivmedel och nya eller befintliga transportlösningar som bidrar till bättre kollektivtrafik och att godstransporter i högre utsträckning sker via järnväg och sjöfart.
- Främja samverkan mellan olika transportslag
- Arbeta för att samhällsplanering och infrastrukturplanering integreras så att målen om tillgänglighet och minskad klimatpåverkan kan uppnås.

Klimat- och energistrategiska mål för region norrland

Region Norrland bör ha minst lika höga ambitioner inom klimat- och energiområdet som den nationella nivån.

Det nationella åtgärdsprogrammet siktar på de mål som rör klimat- och energiområdet men även övriga miljömål. Programmet bygger på de grundläggande utmaningar för regional utveckling som rör attraktiva livsmiljöer, god folkhälsa och en hållbar ekonomiskt tillväxt.

Klimat och energistrategiska mål för Region Norrland siktar på år 2020 i enlighet med de nationella och europeiska målsättningar som är fastlagda. Åtgärdsprogrammet lyfter fram mål inom energieffektivisering och förnybar energi.

Basindustrin i Region Norrland styrs av nationella och internationella riktlinjer och beslut och ett regionalt mål för energieffektivisering i industrin kan tyckas naivt. Målet för energieffektivisering i industrin syftar till att stimulera till åtgärder där industri, forskning och övriga näringsliv samverkar för att nyttiggöra de restenergier som uppkommer kring Region Norrlands basindustri.

Utveckling inom miljö- och energitekniksektorn i Region Norrland

- Sysselsättning inom miljöteknik och energisektorn i Region Norrland ska öka med 50 procent till 2020.
- En av Europas ledande centrumbildningar (nätverk) för klimat, miljö och energi är etablerad 2011.
- Nationellt centrum för vindkraft etableras omgående i Region Norrland.
- Region Norrland är världsledande inom bioenergi och därtill gränsande områden 2020.

Energieffektivisering

- Bostäder, små och medelstora företag samt offentliga lokaler energieffektiviseras med 25 procent till 2020.
- Industrisektorn energieffektiviserar med (nyckeltal) till 2020.
- Den fossila drivmedelsanvändningen i transportsektorn ska upphöra 2020.

Förnybar energi

- Användningen av eldningsolja inom industrin i Region Norrland ska upphöra 2020.
- Uppvärmningen med fossila bränslen och direktverkande el ska fasas ut till 2020.

Strategier för att uppnå målen – tillväxt, samhällsnytta och klimateffektivitet

Tillväxt

Norra Sverige ska utveckla de energislag där vi har bäst kompetens och komparativa fördelar i förhållande till andra regioner. Det gäller att ta tillvara de unika förutsättningar som regionen har. Det är då vi kan utveckla effektiva lösningar som inte bara tillgodoser norra Sveriges behov utan också kan exporteras och skapa tillväxt, konkurrenskraft och välfärd för medborgarna.

Samhällsnytta

Vattenkraft

Satsning på vattenkraft innebär att kunskaperna inom säkerhet och effektivisering stärks genom forskning och utveckling och att potentialen för branschbreddning genom utveckling av ny teknik, nya företag och nya arbetstillfällen tillvaratas.

Vindkraft

Satsning på vindkraft innebär en etablering av såväl små enheter som vindkraftsparker i stor skala. Storskaligheten möjliggör en näringslivsutveckling genom kunskapsutveckling inom regionens företag, etablering av tillverkning och monteringsverksamhet i regionen samt en utveckling av service, turism och tjänsteföretag kopplat till vindkraftsetableringarna. En dialog i regionen skapas som möjliggör för kommunerna att på ett effektivt sätt tillvarata de möjligheter som etableringar av vindkraftsparker medför.

Region Norrland verkar för ett regionalt ägande där avkastningen kan återinvesteras i regionen.

Bioenergi

Satsning på bioenergi skapar ett ökat uttag av bioenergiråvara och en ökad användning av bioenergi. Satsningar för att skapa förutsättningar för tillvaratagande av hela bioenergisortimentet stimulerar till investeringar och genom förädling i regionen skapas nya starka företag.

Effektivisering

Satsning på energieffektivisering ska lyftas fram som en nyckelfråga i regionens arbete med att minska utsläppen av växthusgaser.

Enligt EU:s energieffektiviseringsdirektiv ska Sverige effektivisera sin en-

ergianvändning med minst 9 % till 2016. Arbetet är i full gång och ett antal styrmedel kommer att iscensättas. Detta gäller i första hand de stora och energiintensiva företagen, där de största potentialerna finns.

Lika viktigt är det dock att motsvarande utveckling sker i små och medelstora industrier, liksom på bred front i samhället som helhet.

FoU

Region Norrland har en utomordentligt intressant struktur för forskning och förnyelse som bör lyftas fram och stärkas, såväl nationellt som på den internationella arenan.

Insatser som stärker Region Norrlands forskningsstruktur, innebär att även tillväxten och den industriella konkurrenskraften kan stärkas.

Klimat effektivitet

I arbetet med minskad klimatpåverkan och omställning av energisystem ska Region Norrland fokusera arbetet på tre huvudinriktningar:

Hållbar ekonomisk tillväxt

Regionens kommuner, forskningsorgan, basindustri och övrigt näringsliv är som genomförare viktiga parter för att nå hållbar ekonomisk tillväxt. Samverkan mellan parterna är viktig för att skapa en miljö där produkter och tjänster kan utvecklas och kommersialiseras för att stärka Region Norrlands tillväxt inom energi och miljöteknik. Innovativa miljöer och FoU är därför viktiga hörnstenar i det fortsatta utvecklingsarbetet.

Hållbara transporter

Ett hållbart transportsystem är viktigt för framtiden. Det består av såväl beteendepåverkan, som satsningar på förnybara drivmedel och mer energieffektiva fordon, men även fysiska investeringar i form av hållbara kommunikationslösningar.

Transportinfrastrukturen har avgörande betydelse för den naturresursbaserade industrins prisbildning och konkurrenskraft. Den stora betydelse näringarna har för svensk nettoexport och handelsbalans understryker det viktiga sambandet mellan transportinfrastrukturen och tillväxten såväl i Sverige som i EU.

Strategiska satsningar på effektiva och samordnade transportsystem skapar möjligheter för minskad miljö- och klimatpåverkan. I synnerhet järnvägssystemet behöver utvecklas för längre godstransporter och även för längre persontransporter. Möjligheten att kombinera transportslag behöver utvecklas.

Kombinationer mellan väg- och flygsystemet samt med sjöfarten vad gäller gods behöver utvecklas. För att uppnå önskade minskningar av utsläpp från transporter är det av högsta vikt att skapa ett transporteffektivt samhälle. För närvarande svarar transportsektorn för ca 30 % av alla utsläpp av växthusgaser i Sverige.

Hållbar regional utvecklingsplanering

I strävan mot hållbar samhällsplanering är kommunerna nyckelaktörer.

För att det ska finnas förutsättningar för att beakta klimatfrågan och frågan om hållbar utveckling i alla beslut som fattas, som inte minst är viktigt i den fysiska planeringen, krävs ett bakomliggande lokalt klimat- och energistrategiskt arbete. Regionala och lokala processer är parallella och här är en kontinuerlig samordning viktig.

Regional utvecklingsplanering skapar också möjligheter att identifiera och

utveckla samarbeten som kan leda till de synergieffekter som är viktiga för en ökad utveckling av produkter och tjänster. På samma sätt är en hållbar samhällsplanering en självklarhet om regionen ska ha förutsättningar för att skapa ett transporteffektivt samhälle som bygger på samordning av transportslag och fysisk planering som minskar körsträckorna.

Tänkbara steg i en närtid innan Region Norrland bildas

- Skapa en politisk struktur för styrning av verksamheten.
- Skapa nätverk med kommuner, näringsliv och intresseorganisationer i regionen.
- Påbörja koordinering av regionens miljömålsarbete.
- Samverka på ett organiserat sätt från de tre landstingen, Region Västerbotten och de två kommunförbunden i befintliga planeringsgrupper och projekt samt i arbetet gentemot EU.
- Framtagande av en gemensam klimat-, miljö- och energipolitisk plattform för Region Norrland.
- Öka samverkan mellan transporter, infrastruktur och klimat, miljö och energi.
- Öka samverkan inom forskning och utveckling i regionen.

Region Norrlands roll och uppgifter inom området 2020

- Utvecklar en långsiktig hållbar vision och strategi för klimat, miljö och energi till nytta för näringsliv och medborgare i regionen.
- Regional och lokal samverkan kring fortsatt utbyggnad av förnybar energi.
- Ökar samverkan mellan de olika energislagen.
- Stödjer arbetet med att utveckla produkter, tjänster och affärsidéer inom energiteknik, cleantech-företagande.
- Står fast vid att överenskomna regionala prioriteringar för klimat, miljö och energi fullföljs med kraft.
- Bidrar till långsiktigt hållbara strukturer för samverkan och samordning inom och utanför regionen.
- Bevakar och påverkar klimat, miljö och energifrågan på europeisk och internationell nivå i syfte att förbättra tillväxt och konkurrenskraft för Region Norrland. En ökad finansiering av projekt genom olika EU-program.

Framtida möjligheter till ansvarsområden 2020

- Region Norrland har en tydlig roll i dialogen kring den fysiska planeringen med inriktning på klimat, miljö och energi.
- Region Norrland har ett avgörande inflytande när det gäller fördelning av statliga medel inom FoU för miljö och energi
- Tagit över hanteringen av regionala miljökvalitetsmål från länsstyrelsen.
- Övertagit kust-zonsplaneringen från länsstyrelsen där maritima miljöfrågor ingår som en viktig del.

Norrstyrelsens rapportserie

Norrstyrelsen har bildats för att förbereda sammanslagningen av landstingen i Norrbottens, Västerbottens och Västernorrlands län till en regionkommun med arbetsnamnet Region Norrland. För att informera om sitt arbete och skapa intresse och engagemang i regionfrågan publicerar Norrstyrelsen stora delar av sitt arbete i en rapportserie.

- 2009:1 Statlig verksamhet i Norrbottens, Västerbottens och Västernorrlands län
- 2009:2 Högre utbildning och forskning i Region Norrland
En kartläggning av Norrstyrelsens arbetsgrupp för högre utbildning och forskning
- 2009:3 Infrastruktur i Region Norrland
En kartläggning av Norrstyrelsens arbetsgrupp för infrastruktur
- 2009:4 Internationellt samarbete i Region Norrland
En kartläggning av Norrstyrelsens arbetsgrupp för internationellt samarbete
- 2009:5 Kultur i Region Norrland
En kartläggning av Norrstyrelsens arbetsgrupp för kultur
- 2009:6 Miljö och energi i Region Norrland
En kartläggning av Norrstyrelsens arbetsgrupp för miljö och energi
- 2009:7 Näringsliv och innovation i Region Norrland
En kartläggning av Norrstyrelsens arbetsgrupp för näringsliv och innovation
- 2009:8 Trafik i Region Norrland
En kartläggning av Norrstyrelsens arbetsgrupp för trafik
- 2009:9 Turism i Region Norrland
En kartläggning av Norrstyrelsens arbetsgrupp för turism
- 2009:10 Hälso- och sjukvård i Region Norrland
Norrstyrelsens kartläggning av hälso- och sjukvården i Norrbotten, Västerbotten och Västernorrland
- 2009:11 Ekonomifrågor vid bildandet av Region Norrland
- 2009:12 Landstingens organisation i Region Norrland
- 2009:13 Fastighetsförvaltning och lokalförsörjning vid bildandet av Region Norrland
- 2009:14 Personalfrågor vid bildandet av Region Norrland
- 2009:15 IT-frågor vid bildandet av Region Norrland
- 2009:16 Informationsfrågor vid bildandet av Region Norrland
- 2009:17 Regional utvecklingsplanering i Region Norrland
- 2009:18 Utgångspunkter för formulering av vision och mål
- 2009:19 Vision och mål för högre utbildning och forskning i Region Norrland
Ett förslag från Norrstyrelsens arbetsgrupp för högre utbildning och forskning
- 2009:20 Vision och mål för infrastruktur i Region Norrland
Ett förslag från Norrstyrelsens arbetsgrupp för infrastruktur
- 2009:21 Vision och mål för internationellt samarbete i Region Norrland
Ett förslag från Norrstyrelsens arbetsgrupp för internationellt samarbete
- 2009:22 Vision och mål för kultur i Region Norrland
Ett förslag från Norrstyrelsens arbetsgrupp för kultur
- 2009:23 Vision och mål för miljö och energi i Region Norrland
Ett förslag från Norrstyrelsens arbetsgrupp för miljö och energi
- 2009:24 Vision och mål för näringsliv och innovation i Region Norrland
Ett förslag från Norrstyrelsens arbetsgrupp för näringsliv och innovation
- 2009:25 Vision och mål för trafik i Region Norrland
Ett förslag från Norrstyrelsens arbetsgrupp för trafik
- 2009:26 Vision och mål för turism i Region Norrland
Ett förslag från Norrstyrelsens arbetsgrupp för turism
- 2009:27 Vision och mål för hälso- och sjukvård i Region Norrland
Ett förslag från Norrstyrelsens sex arbetsgrupper för hälso- och sjukvård
- 2009:28 Ekonomifrågor vid bildandet av Region Norrland – etapp 2
- 2009:29 Fastighetsfrågor vid bildandet av Region Norrland – etapp 2
- 2009:30 Personalfrågor vid bildandet av Region Norrland – etapp 2
- 2009:31 IT-frågor vid bildandet av Region Norrland – etapp 2
- 2009:32 Informationsfrågor vid bildandet av Region Norrland – etapp 2

Rapporterna kan hämtas på: www.norrstyrelsen.se

Rapporterna kan också beställas ifrån: kontorsservice@vll.se

För vidare information:

Projektledare Jan-Åke Björklund (jan-ake.bjorklund@norrstyrelsen.se)

Huvudsekreterare Jörgen Olsson (jorgen.olsson@norrstyrelsen.se)